

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 10.5.2007
KOM(2007) 242 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Meddelande om en europeisk agenda för en kultur i en alltmer globaliserad värld

{SEK(2007) 570}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Meddelande om en europeisk agenda för en kultur i en alltmer globaliserad värld

”Kultur, det är alla drömmar och ansträngningar för att förverkliga mänskligheten. Kultur kräver denna paradoxala pakt som består i att göra mångfalden till enighetens princip, fördjupa skillnaderna, inte för att söndra utan för att ytterligare berika. Europa måste vara en kultur för att alla kunna existera.”

Denis de Rougemont

1. INLEDNING

Kulturen är central för människans utveckling och civilisation. Kultur är det som får människor att hoppas och att drömma, genom att stimulera våra sinnen och ge oss nya sätt att se på verkligheten. Det är kultur som sammanför människor, genom att mana till dialog och väcka lidelser på ett sätt som snarare enar än skiljer åt. Kultur bör ses som en samling distinkta andliga och materiella särdrag som kännetecknar ett samhälle eller en samhällsgrupp. Kultur omfattar litteratur och konst lika väl som levnadssätt, värdesystem, traditioner och trosuppfattningar.

Som Dario Fo helt riktigt påpekat är det så att *”innan Europa ens var enat på ekonomisk nivå eller ekonomiska intressen och handelsutbyte ens var påtänkta, var det kulturen som enade Europas alla länder. Konst, litteratur och musik är det som fogar samman Europa”*. Européerna förfogar över ett gemensamt kulturarv som är resultatet av århundraden av kreativitet, migrationsströmmar och utbyten. Samtidigt kan de glädjas åt en rik kulturell och språklig mångfald, som inspirerar och har inspirerat många länder världen över.

Europeiska unionens originalitet och framgång ligger i förmågan att respektera medlemsstaternas skiftande och sammanflätade historia, språk och kultur, alltmedan denna union skapar gemensam förståelse och regler som har säkerställt fred, stabilitet, välstånd och solidaritet, och samtidigt ett enormt kulturarv och en kreativitet som har vuxit i och med de successiva utvidgningarna. Denna enighet i mångfalden gör att respekt för kulturell och språklig mångfald och främjandet av ett gemensamt kulturarv är central för det europeiska projektet. Detta är mer än någonsin oundgängligt i en värld som blir alltmer globaliserad.

I dagens Europa är kulturutbytena lika livliga och dynamiska som någonsin. Den fria rörlighet som föreskrivs i EG-fördraget har väsentligt underlättat kulturutbyten och dialog över gränserna. Kulturverksamhet och efterfrågan på kulturprodukter sprider sig och möjligheterna att få tillgång till kultur är större än någonsin tack vare nya kommunikationsverktyg. Samtidigt har globaliseringen fört med sig exponering för mer olikartade kulturer från hela världen. Detta har ökat vår nyfikenhet och förmåga till utbyte med andra kulturer för att på så sätt ta del av dem, och bidragit till mångfalden i våra samhällen. Emellertid har detta också ökat känslan av osäkerhet om identitet och väckt frågor om Europas identitet och dess

förmåga att se till att de interkulturella samhällen det utgörs av också har god sammanhållning.

Världsomfattande kulturell mångfald och dialog mellan kulturerna har blivit stora utmaningar för en global ordning som bygger på fred, ömsesidig förståelse och respekt för gemensamma värderingar som skydd för och främjande av mänskliga rättigheter och skydd för språk. I detta hänseende skall ikraftträdandet av Unescokonventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar den 18 mars 2007 ses som en grundläggande etapp som EU avsevärt bidragit till.

Europas kulturella rikedom och mångfald är nära kopplad till dess roll och inflytande i världen. Europeiska unionen är inte bara en ekonomisk process eller en handelsmakt, den uppfattas redan av många – och med rätta – som ett aldrig tidigare skådat, framgångsrikt socialt och kulturellt projekt. EU är och måste sträva efter att i ännu högre grad bli en förebild av en ”mjuk makt” som grundar sig på normer och värderingar som mänsklig värdighet, solidaritet, tolerans, yttrandefrihet, respekt för mångfalden och interkulturell dialog. Det handlar om värderingar som kan inspirera morgondagens värld, under förutsättning att man värnar om dem och främjar dem.

Europas kulturrikedom som bygger på dess mångfald är också numera i allt högre grad en viktig tillgång i en immateriell och kunskapsbaserad värld. Den europeiska kultursektorn utgör redan en mycket dynamisk drivkraft för ekonomisk verksamhet och sysselsättning i hela EU. Kulturverksamhet hjälper också till att främja ett samhälle för alla och bidrar till att förebygga och minska fattigdom och socialt utanförskap. I slutsatserna från Europeiska rådets vårmöte bekräftades att kreativa företagare och en dynamisk kulturindustri är en enastående källa till innovation inför framtiden. Denna potential måste få ännu större erkännande och utnyttjas till fullo.

Syftet med meddelandet

Man har blivit alltmer medveten om att EU har en unik uppgift när det gäller att främja mångfalden och rikedomerna i sin egen kultur, både i Europa och i hela världen. Man inser också att kulturen är ett oundgängligt inslag om man skall kunna uppnå EU:s strategiska mål välbefinnande, solidaritet och säkerhet, samtidigt som man ser till att befästa en starkare närvaro på den internationella arenan.

Med utgångspunkt i ett omfattande samråd¹ utforskas i detta meddelande kopplingen mellan kulturen och Europa i en alltmer globaliserad värld och mål för en ny EU-agenda för kulturen föreslås. Denna agenda skall vara gemensam för alla parter (kommissionen och medlemsstaterna tillsammans med det civila samhället och Europaparlamentet). I det syftet vill även kommissionen inrätta nya partnerskap och metoder för samarbete mellan dem.

¹ Se http://ec.europa.eu/culture/eac/communication/consult_en.html och http://ec.europa.eu/development/body/theme/human_social/pol_culture1_en.htm

2. EU:S BIDRAG TILL KULTUR²

”Kultur” anses allmänt vara ett svårdefinierat begrepp. Det kan röra sig om konst och omfatta olika slag konstverk samt kulturprodukter och tjänster inom kultur. ”Kultur” har även en antropologisk betydelse. Det är grunden för en symbolvärld av betydelser, trosuppfattningar, värderingar och traditioner som uttrycks i språk, konst, religioner och myter. I den meningen spelar kultur en grundläggande roll i mänsklig utveckling och i den komplicerade väv som bildas av identiteter och vanor hos både individer och samhällen.

Detta meddelande är främst inriktat på den betydelse som kulturens olika aspekter har för utarbetandet av strategier både inom EU och med tredjeländer.

Grunden för EU:s verksamhet inom kultur finns i fördraget. I artikel 151 föreskrivs följande:

”Gemenskapens skall bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för deras nationella och regionala mångfald samtidigt som gemenskapen skall framhäva det gemensamma kulturarvet.”

”Gemenskapens insatser skall syfta till att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras verksamhet ...”.

”Gemenskapen och medlemsstaterna skall främja samarbetet med tredje land och behöriga internationella organisationer på kulturområdet, särskilt Europarådet”.

”Gemenskapen skall beakta de kulturella aspekterna då den handlar enligt andra bestämmelser i detta fördrag, särskilt för att respektera och främja sin kulturella mångfald.”

Kultur är därför och kommer att förbli ett ansvarsområde främst för medlemsstaterna och i en del länder ligger det till stor del på det regionala eller till och med det lokala området. I artikel 151 föreskrivs t.ex. inte någon harmonisering av medlemsstaternas lagar och författningar. Verksamheten på EU-nivå måste till fullo respektera subsidiaritetsprincipen, där EU:s roll är att stödja och komplettera snarare än att ersätta medlemsstaternas insatser genom att respektera deras mångfald och främja utbyten, dialog och ömsesidig förståelse.

2.1. EU:s interna politik och program

EU bidrar redan till att på många sätt främja kulturverksamheten i Europa via sina program och sin politik:

- Gemenskapens kulturprogram har varit mycket produktiva. Det aktuella programmet Kultur (2007–2013)³ kommer att gå längre när det gäller att underlätta ömsesidig förståelse, stimulera kreativitet och bidra till att våra kulturer berikar varandra. Programmet kommer att hjälpa tusentals kulturorganisationer att skapa och genomföra kultur- och konstprojekt för att förbättra kunskapen om och spridningen av Europas kulturarv samt främja kulturutbyte, litterärt skapande och översättning av skönlitterära verk. Programmet

² Ytterligare uppgifter finns i det bifogade dokumentet från kommissionens avdelningar: ”En inventering av gemenskapens insatser inom kultur”.

³ Europaparlamentets och rådets beslut 1855/2006/EC av den 12 december 2006 (EUT L372, 27.12.2006).

kommer också att stödja organisationer som är verksamma på europeisk nivå inom kultur och ge erkännande åt betydande europeiska prestationer inom kultur via europeiska priser inom arkitektur, kulturarv och musik, samt Europeiska kulturhuvudstäder.

- Många andra program har stor positiv inverkan på kultur antingen via specifika kulturprojekt, användningen av främmande språk som de främjar, den nära anknytningen mellan inläring och kultur eller de personliga kulturella erfarenheter som de uppmuntrar till. Bland dessa program finns ”Ett Europa för medborgarna” (2007–2013)⁴, som också är baserat på artikeln om kultur i fördraget och främjar aktivt europeiskt medborgarskap, samt programmet för stöd för livslångt lärande (inklusive Erasmus och Erasmus Mundus), flerspråkighet och ungdomsutbyte.
- Inom filmsektorn och den audiovisuella sektorn främjar Media-programmet⁵ sedan 1991 den europeiska audiovisuella industrins konkurrenskraft. Programmet är också avsett att främja interkulturell dialog, öka människors medvetenhet om varandras kulturer och utveckla potentialen inom kultur. Vidare antogs den 16 november 2005 en rekommendation om filmarvet och konkurrenskraften i därtill relaterade branscher, där det fastställs vilka konkreta insatser som skall göras för filmarvet.
- En rad andra EU-bidragsprogram gör betydande insatser för kultur. Stöd som ges inom ramen för sammanhållningspolitiken eller politiken för landsbygdsutveckling kan till exempel främja restaureringen av kulturarv och stimulera den kreativa industrin för att göra regionerna mer attraktiva, eller stödja utbildning av personer som är yrkesverksamma inom kultur. Detta gäller även utvecklingen av informationsområdet (t.ex. initiativet med digitala bibliotek som syftar till att göra Europas varierande kulturella och vetenskapliga arv mer tillgängligt på Internet) eller forskning (inom ramprogrammen för forskning).

Flera av gemenskapens politiska åtgärder bidrar också avsevärt till utformningen av ramverket som omger kultursektorn:

För gemenskapens verksamhet enligt artikel 151.4 i fördraget gäller det ofta att hitta en jämvikt mellan olika legitima politiska mål, däribland främjandet av kulturell mångfald.

- Det finns en stark koppling mellan främjandet av kultur och kreativitet och EU:s lagstiftning inom upphovsrätt och närstående rättigheter. Denna lagstiftning skyddar författarnas, producenternas och konstnärernas rättigheter så att de får en skälig inkomst för sina verk, samtidigt som det är möjligt att sprida skyddade verk och fonogram och därmed främja medborgarnas tillgång till Europas rika och mångfasetterade kulturarv.
- Direktivet ”Television utan gränser” som antogs 1989 har genom att fastställa villkoren för gränsöverskridande TV-sändningar på EU:s inre marknad skapat en juridisk ram för fri rörlighet i EU för europeiskt audiovisuellt innehåll. Detta har avsevärt bidragit till att stärka mediernas pluralism och kulturella mångfald. I detta sammanhang främjas kulturell mångfald även med åtgärder till förmån för europeiska och oberoende produktioner.

⁴ Europaparlamentets och rådets beslut 1904/2006/EG av den 12 december 2006 (EUT L378, 27.12.2006).

⁵ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1718/2006/EG av den 15 november 2006 (EUT L327, 24.11.2006).

- Efter att artikel 87.3 d⁶ infördes genom Maastrichtfördraget beaktas kultur för statligt stöd. Inom ramen för denna bestämmelse har kommissionen tidigare godkänt många olika nationella åtgärder till gagn för sådana olika områden som museer, det nationella arvet, teater- och musikproduktioner, tryckta kulturmedier, filmsektorn och den audiovisuella sektorn.
- EU har utsett år 2008 till Europeiska året för interkulturell dialog⁷ för att framhäva och uppmärksamma de bästa exemplen och processerna inom den interkulturella dialogen i syfte att upprätta en hållbar strategi efter 2008. Man kommer att särskilt beakta den flerspråkiga dimensionen i denna dialog.
- På grundval av de befintliga gemenskansprogrammen för bidrag vill kommissionen slutligen via utbildning och kultur göra år 2009 till Europeiska året för skapande och innovation, för att göra allmänheten mer medveten om frågan, främja den politiska debatten med medlemsstaterna och bidra till att främja skapande, innovation och interkulturella färdigheter.

På senare år har medlemsstaterna testat nya former för flexibelt samarbete för att tillsammans söka uppnå gemensamma mål. Rådet har enats om ett flerårigt arbetsprogram för åren 2005-2007⁸, och flexibla samsamarbetsformer på bestämda områden, till exempel rörlighet för museisamlingar, har utvecklats. Regelbundna ministerkonferenser har också bidragit till ett utbyte av bästa lösningar och dialog om policyfrågor.

Europaparlamentet har regelbundet i sina rapporter och rekommendationer efterlyst mer samarbete⁹. Vidare har Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén betonat såväl det civila samhällets som de lokala och regionala myndigheternas roll.

Dessa erfarenheter tillsammans med resultaten från det breda samråd som föregått detta meddelande har fått kommissionen att dra slutsatsen att tiden nu är inne för utarbetandet av en gemensam agenda för kulturen och för nya partnerskap och metoder för samarbetet med medlemsstaterna, det civila samhället och länderna utanför EU.

2.2. EU:s yttre förbindelser

Kultur erkänns som ett viktigt inslag i EU:s stora program och instrument för samarbete¹⁰, samt i unionens bilaterala avtal med tredje land. Kultur är också en viktig del av samarbetet EU har med Europarådet, och som har möjliggjort genomförandet av Europeiska kulturarvsdagarna samt vissa insatser på västra Balkan.

⁶ ”stöd för att främja kultur och bevara kulturarvet, om sådant stöd inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”.

⁷ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1983/2006/EG av den 18 december 2006 om Europeiska året för interkulturell dialog (2008) (EUT L 412, 30.12.2006).

⁸ Slutsatser från rådets 2616:e möte (utbildning, kultur och ungdomsfrågor) den 15–16 november 2004

⁹ Rapport om kulturellt samarbete inom Europeiska unionen, Giorgio Ruffolo, A5-0281/2001.

¹⁰ Exempelvis Cotonou-avtalet med länderna i Afrika, Stilla havet och Västindien, grannskaps- och partnerskapsprogrammet med grannländerna och Ryssland, samt finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete för Asien och Centralamerika.

En lång rad olika kulturprojekt och kulturprogram har under många år genomförts som del av unionens finansiella och tekniska bistånd i världens alla utvecklingsregioner. Dessa kulturinsatser är inriktade på bevarande och restaurering av kultur- och naturarvsplatser, produktion och spridning av konstverk, inrättande eller restaurering av museer, lokalt uppbyggande av kapacitet hos kulturverksamma och artister och anordnande av stora kulturevenemang. Kommissionen förfogar också över medel och insatser för att stödja kulturindustriernas framväxt och utveckling i partnerländerna, särskilt vad gäller filmsektorn och den audiovisuella sektorn, samt för att främja lokalbefolkningens tillgång till kultur och kulturell mångfald i tredjeländer.

I nära anslutning till detta har unionen i allt större grad inriktat sig på att främja stöd för mänskliga rättigheter, inbegripet skydd för och främjande av kulturella rättigheter, de infödda folkens rättigheter samt rättigheter för personer som tillhör minoritetsbefolkningar eller är socialt marginaliserade.

Naturligtvis är ett av de mest grundläggande målen i sådana insatser den interkulturella dialogen, som ses som ett viktigt verktyg för fred och konfliktförebyggande. Prioriterade insatser i den riktningen startades genom en impuls från en rådgivande grupp som inrättades av kommissionens ordförande, vilket också bl.a. ledde till att man i Alexandria inrättade Anna Lindh-stiftelsen för dialog mellan kulturerna i Europa och Medelhavsområdet och en specifik debatt om kultur inom den politiska dialogen med många tredjeländer.

Kommissionen har också nyligen börjat stärka sin offentliga diplomati, inbegripet kulturevenemang, vilket ofta omfattar samarbete med och mellan medlemsstaternas kulturinstitutioner för att förmedla viktiga budskap i tredjeländer om Europa, dess identitet och dess erfarenhet av att bygga broar mellan olika kulturer.

På en mer allmän nivå har kommissionen lagt fram fleråriga temaprogram inom ramen för budgetplanen 2007–2013 för att finansiera gemenskapens insatser i utvecklingsländer och utvecklingsregioner å ena sidan, och på internationell nivå å andra sidan. Temaprogrammen ”Att investera i människor” och ”Icke-statliga aktörer och lokala myndigheter i utvecklingsprocessen” är tillgängliga som komplement inom kultur till geografiskt samarbete via strategidokumentet för de enskilda länderna. Av nyligen genomförda opinionsundersökningar framgår det tydligt att under trycket från globaliseringen vill den överväldigande majoriteten av Europas medborgare – under ledning av stats- och regeringscheferna i juni 2006¹¹ – att Europa i högre grad markerar sin närvaro i världen, med en utrikespolitik som väl återspeglar dess värderingar. Kulturen står naturligtvis i centrum för detta multilaterala och samförståndsbyggande tillvägagångssätt.

Att Unescokonventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar trädde i kraft så fort illustrerar den nya roll som kulturell mångfald har fått på internationell nivå: gemenskapen och medlemsstaterna har i egenskap av parter förbundet sig att förstärka en ny kulturpelare med globala styrelseformer och hållbar utveckling, bl.a. genom ökat internationellt samarbete.

¹¹ Det vill säga när Europeiska rådet godkände kommissionens förslag ”Europa i världen — några praktiska förslag om hur man skall kunna uppnå ökad samstämmighet, effektivitet och synlighet” – KOM(2006) 278.

3. MÅLEN FÖR EN EUROPEISK AGENDA FÖR KULTUR

Tack vare det omfattande samrådet som genomfördes under 2006 har kommissionen kunnat fastställa att det finns ett betydande samförstånd kring en ny europeisk agenda för kultur, där man bygger på det som redan uppnåtts och förstärker pågående insatser. Denna agenda skulle vila på tre sammankopplade mål, nämligen:

- Att främja kulturell mångfald och interkulturell dialog.
- Att främja kulturen som en drivkraft för kreativitet inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.
- Att främja kulturen som ett väsentligt inslag i unionens internationella förbindelser.

Dessa mål skulle vägleda EU:s verksamhet i framtiden. Alla aktörer skulle uppmanas att bidra till dem, med full hänsyn till subsidiaritetsprincipen:

- För medlemsstaterna och deras regioner skulle detta innebära att de vidareutvecklar sin politik på dessa områden med hänsyn till de gemensamma målen samt anstränger sig att styra gemensamma insatser bl.a. genom en öppen samordningsmetod och genom att utforska möjligheterna till EU-finansiering.
- För aktörerna inom kulturområdet, exempelvis yrkesorganisationer, kulturinstitut, icke-statliga organisationer, europeiska nätverk, stiftelser osv., skulle detta innebära att de för en nära dialog med EU:s institutioner och stöder utarbetandet av ny EU-politik och EU-verksamhet, samt att de utvecklar dialogen sinsemellan.
- För kommissionen skulle detta innebära en mobilisering av den interna och externa politiken, gemenskapens bidragsprogram samt en förnyad roll som verksamhetsledare, utbyte av goda lösningar och en dialog med hela skalan av aktörer.
- För alla berörda skulle detta innebära en förnyad känsla av partnerskap och ägande av EU:s verksamhet för att uppnå dessa mål.

I avsnittet nedan förklaras dessa breda mål närmare.

3.1. Kulturell mångfald och interkulturell dialog

”Det är konsten som kan strukturera unga människors personlighet och därmed öppna upp deras sinne för respekt för andra och strävan efter fred”. Yehudi Menuhin

Att medlemsstaternas kulturer skall utvecklas med respekt för deras nationella och regionala mångfald är ett viktigt EU-mål som fastställs i EG-fördraget. För att samtidigt se till att det gemensamma kulturarvet framhävs och det bidrag som alla olika kulturer i våra samhällen lämnar erkänns, måste vi vårda den kulturella mångfalden mot en bakgrund av öppenhet och utbyten mellan olika kulturer. Eftersom vi lever i alltmer mångkulturella samhällen behöver vi främja den interkulturella dialogen och interkulturella färdigheter. De är också väsentliga i en global ekonomi med tanke på att konstnärer och yrkesverksamma inom kultur bör bli mer anställbara, anpassbara och rörliga, samt med hänsyn till rörligheten för konstverk. Eftersom medborgarna är bland dem som har störst glädje av den kulturella mångfald som utvecklas behöver deras tillgång till kultur och kulturella verk underlättas.

Följande särskilda mål bör beaktas:

- Att främja rörligheten för konstnärer och yrkesverksamma inom kultur samt rörlighet för alla konstnärliga uttryck bortom det egna landets gränser:
 - Att mobilisera offentliga och privata medel till rörlighet för konstnärer och yrkesverksamma inom kultur i EU.
 - Att främja rörlighet för konstverk och andra konstnärliga uttryck.
 - Att förbättra den europeiska samordningen för aspekter som påverkar rörlighet för yrkesverksamma inom kultur i EU, så att man beaktar behov som uppstår till följd av kortvarig och ofta förekommande rörlighet mellan medlemsstaterna.
- Att främja och stärka interkulturella färdigheter och interkulturell dialog, särskilt genom att utveckla ”kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer”, ”social och medborgerlig kompetens” samt ”kommunikation på främmande språk”, vilka ingår i de nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställdes av Europaparlamentet och rådet 2006¹².

3.2. Kultur som en drivkraft för kreativitet inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning

”Intelligensen är programmerad för att skapa skillnader”. Francesco Alberoni

Kulturindustrierna och den kreativa sektorn bidrar avsevärt till Europas BNP, tillväxt och sysselsättning. Som exempel kan nämnas att i en nyligen genomförd oberoende studie för kommissionens räkning uppskattas det att över fem miljoner människor under 2004 arbetade för kultursektorn, vilket motsvarar 3,1 % av hela den yrkesverksamma befolkningen i EU:s dåvarande 25 medlemsstater. Kultursektorn bidrog med cirka 2,6 % till EU:s BNP år 2003, och tillväxten där var avsevärt högre än för ekonomin allmänt sett mellan 1999 och 2003¹³. Dessa industrier och den kreativitet som de leder till är en väsentlig tillgång för Europas ekonomi och konkurrenskraft mot bakgrund av globaliseringen.

Kulturens roll när det gäller att stödja och främja kreativitet och innovation måste utforskas och främjas. Kreativitet är grunden till social och teknisk innovation, och därför en viktig drivkraft för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning i EU.

Följande särskilda mål bör beaktas:

- Att främja kreativitet i utbildningen genom att engagera kultursektorn när man bygger på kulturens potential som ett konkret verktyg för livslångt lärande och genom att främja kultur och konst i informell och formell utbildning (inbegripet språkinläring).

¹² Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande (2006/962/EG) (EUT L 394, 30.12.2006, s. 10).

¹³ Se undersökningen *The Economy of Culture in Europe*, genomförd av KEA för Europeiska kommissionens räkning, 2006 på adressen http://ec.europa.eu/culture/eac/sources_info/studies/studies_en.html.

- Att främja uppbyggandet av kapacitet i kultursektorn genom att stödja utbildningen i sektorn i förvaltningskompetens, företagande, kunskap om den europeiska dimensionen och marknadsverksamhet, samt utveckling av nya finansieringskällor, inbegripet sponsring, och bättre tillgång till dem.
- Att utveckla kreativa partnerskap mellan kultursektorn och andra sektorer (IKT, forskning, turism, arbetsmarknadens parter osv.) för att öka de sociala och ekonomiska effekterna av investeringar i kultur och kreativitet, särskilt när det gäller att främja tillväxt och sysselsättning och att utveckla regioner och städer och göra dem mer attraktiva.

3.3. Kultur som ett väsentligt inslag i unionens internationella förbindelser

”Alla kulturer kommer till genom blandning, interaktion, eller konfrontation. Kulturer som isoleras dör däremot.” Octavio Paz

I egenskap av parter i Unescokonventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar har gemenskapen och medlemsstaterna åter bekräftat att de förbinder sig att utveckla en ny och mer föregripande roll för Europa i fråga om kultur inom ramen för Europas internationella förbindelser, och att ta med kulturdimensionen som ett väsentligt inslag i Europas förhållanden med partnerländer och partnerregioner. Detta bör hjälpa till att främja kunskapen om och förståelsen för Europas kulturer över hela världen.

För att uppnå detta är det avgörande att man utvecklar en aktiv interkulturell dialog med alla länder och alla regioner, till exempel genom att utnyttja Europas språkband till många länder. I detta sammanhang är det också viktigt att främja våra partners rika kulturella mångfald, att beakta lokala identiteter, att främja lokalbefolkningens tillgång till kultur och att utveckla en ekonomisk resurs som kan inverka direkt på den socioekonomiska utvecklingen.

Med hänsyn till detta kommer EU: tillvägagångssätt att följa två linjer, nämligen:

- En systematisk integration av kulturdimensionen och kulturens olika aspekter i alla åtgärder, projekt och program inom yttre förbindelser och bistånd, som ett sätt att höja kvaliteten i de diplomatiska insatserna och livsdugligheten och hållbarheten i EU:s biståndsverksamhet.
- Stöd till specifika insatser och evenemang inom kultur – kultur är en resurs av egen rätt, och tillgång till kultur bör betraktas som en prioritering när det gäller utvecklingspolitik.

Följande särskilda mål bör beaktas:

- Att vidareutveckla den politiska dialogen inom kultur med alla länder och regioner och främja kulturutbyten mellan EU och länder och regioner utanför EU.
- Att främja tillträde till både europeiska och andra marknader för kulturprodukter och kulturtjänster från utvecklingsländer via riktade insatser, samt via avtal i vilka man garanterar förmånsbehandling eller handelsrelaterade biståndsåtgärder.

- Att använda bistånds- och utvecklingspolitiken för att skydda och främja den kulturella mångfalden genom ekonomiskt och tekniskt stöd dels till bevarandet av och tillträdet till kulturarvet, dels till aktivt uppmuntrande och främjande av kulturverksamhet i hela världen.
- Att se till att man vid utformningen och genomförandet av alla samarbetsprogram och samarbetsprojekt till fullo beaktar den lokala kulturen, och att de bidrar till att ge människor bättre tillgång till kultur och till uttryckssätten för kultur, inbegripet direkta kontakter mellan människor. Särskilt viktig är utbildning, där man förespråkar att kultur införlivas i läroplanerna på alla nivåer i utvecklingsländerna.
- Att främja EU:s aktiva engagemang i de internationella organisationer som arbetar med kultur och i Förenta nationernas initiativ *Alliance of Civilisations*.

4. NYA PARTNERSKAP OCH ARBETSSÄTT

För att agendan för kultur skall ge resultat måste Europa kunna lita på ett starkt partnerskap mellan alla aktörer och med fyra väsentliga dimensioner.

4.1. Vidareutveckling av dialogen med kultursektorn

Kommissionen är angelägen om att före en strukturerad dialog med sektorn som skulle kunna utgöra en ram för ett regelbundet utbyte av åsikter och bästa lösningar, underlag för beslutsfattandeprocessen och för uppföljning och utvärdering.

Av legitimitetsskäl bör kultursektorn fortsätta att organisera sig själv så långt det är möjligt så att man kan fastställa vilka samtalspartner som är representativa. Kommissionen gläder sig över den strukturering som redan gradvis införs, vilket innebär att några representativa organisationer samt några strukturer för samarbete växer fram, till exempel en plattform för det civila samhället vilken befattar sig med den interkulturella dialogen.

Kommissionen är dock medveten om sektorns särdrag, särskilt dess heterogenitet (yrkesorganisationer, kulturinstitut med olika grad av självständighet, icke-statliga organisationer, nätverk inom och utanför EU, stiftelser osv.), den tidigare bristen på kommunikation mellan kulturindustrierna och andra aktörer inom kultur, samt de svårigheter som allt detta innebär för en bättre strukturering av sektorn. Detta har lett till att kultursektorn gjort sig mindre hörd på europeisk nivå.

För att få till stånd en bättre dialog mellan kommissionen och dessa olika aktörer föreslår kommissionens följande:

- En kartläggning av sektorn för att identifiera och bättre förstå hela vidden av de aktörer som finns inom sektorn.
- Att upprätta ett ”kulturforum” för att samråda med aktörerna och främja framväxten av en plattform som strukturerar sig själv, eller en rad plattformar för olika aktörer.

- Att uppmuntra enskilda konstnärer och intellektuella på europeisk nivå ("kulturambassadörer") att uttrycka representativa åsikter, däribland undersöka om det är lämpligt och möjligt att ha ett virtuellt europeiskt forum på Internet för utbyte av åsikter och konstnärliga uttryck och för att nå ut till medborgarna.
- Att uppmuntra arbetsmarknadens parter i kultursektorn att vidareutveckla sin självständiga sociala dialog enligt artiklarna 138 och 139 i fördraget. Det finns redan kommittéer för social dialog inom scenkonst och den audiovisuella sektorn som är baserade på dessa artiklar i fördraget.
- Att tillföra en kulturdimension till den europeiska offentliga debatten via kommissionens representationer. Att kulturen ställs i centrum kommer att främja dialogen och bidra till att nå ny publik.

4.2. Att inrätta en öppen samordningsmetod

Som nämnts tidigare antog medlemsstaterna, församlade i rådet, en gemensam arbetsplan för åren 2005–2007. Arbetsplanen behöver nu förnyas och kommissionen anser att det är dags att medlemsstaterna tar ett ytterligare steg i sitt samarbete genom att använda den öppna samordningsmetoden, i en anda av partnerskap.

Den öppna samordningsmetoden utgör en lämplig ram för medlemsstaternas kultursamarbete. Den är en icke-bindande, mellanstatlig ram för utbyte av policy och samordnade åtgärder som är lämpliga för ett område som detta, där befogenheterna till mycket stor del finns kvar på medlemsstatsnivå. Metoden går ut på att man enas om gemensamma mål, regelbundet följer upp framstegen och utbyter bästa lösningar och relevanta uppgifter för att lära av varandra.

Den öppna samordningsmetoden finns inom sysselsättning, social trygghet, utbildning och ungdomsfrågor. På dessa områden har den bidragit till att stärka medlemsstaternas beslutsfattande, eftersom ett regelbundet deltagande i en europeisk process ger dessa beslut en starkare ställning på nationell nivå och ytterligare impuls. Den hjälper också medlemsstaterna att lära av varandra, och den låter aktörer på dessa politikområden göra sig hörda på europeisk nivå, vilket de annars inte hade kunnat göra.

Det är emellertid mycket viktigt att kultursektorns specificitet beaktas när den öppna samordningsmetoden utformas för detta område. Detta innebär att man i en anda av partnerskap med medlemsstaterna använder sig av ett flexibelt tillvägagångssätt och fastställer de allmänna målen med ett regelbundet rapporteringssystem som ändå inte är rigoröst.

Kommissionen föreslår att rådet agerar på grundval av detta meddelande och godkänner de ovan föreslagna målen, fastställer prioriteringar och enas om en uppföljning vartannat år. Som del av uppföljningen skulle kommissionen utarbeta en gemensam rapport vartannat år tillsammans med företrädare på hög nivå för medlemsstaterna, med sammanfattningar av huvudfrågorna och huvudtrenderna och där man diskuterar framstegen i medlemsstaterna mot de gemensamma målen.

Medlemsstaterna skulle uppmuntras till att koppla in lokala och regionala myndigheter samt nationella kulturaktörer i uppföljningen och beskriva i sina nationella rapporter hur de har medverkat. På EU-nivå skulle kommissionen engagera aktörer i processen via det kulturforum som nämnts tidigare. Under det år som föregår rapportens offentliggörande skulle kommissionen anordna ett möte för att samla det civila samhällets synpunkter.

Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén bör engageras i processen.

I arbetet med de mål som gäller yttre förbindelser bör den relevanta ramen för EU:s yttre förbindelser, inbegripet utrikesministrarna, medverka på lämpligt sätt. Kommissionen bör tillsammans med medlemsstaterna förstärka samordningen av kultursamarbetet över hela EU. Detta skulle innebära att man kartlägger och utbyter de bästa lösningarna, Utarbetandet av strategidokumentet för de enskilda länderna och gemensamma biståndsstrategier skulle även i fortsättningen stå i centrum för ansträngningarna att skapa bättre samordning och harmonisering.

4.3. Stöd till evidensbaserat beslutsfattande

Kommissionen kommer där det är lämpligt att stödja och samordna ovan beskrivna mål och den föreslagna öppna samordningsmetoden.

För att målen skall uppnås måste man bättre förstå hur kultursektorn kan bidra till Lissabon-agendan, vilket kommer att underlätta det evidensbaserade beslutsfattandet. Det innebär att man delar med sig av befintliga uppgifter, genomför fallstudier, samarbetar kring metoder för utvärderingar och konsekvensbedömningar. Det kräver även att man ser över och där så är nödvändigt förbättrar nationella statistikuppgifter och ser till att de är mer jämförbara och samordnas av Eurostat.

Kommissionen kommer att ta initiativet till en rad undersökningar och samarbete mellan avdelningarna för att stödja de föreslagna målen och evidensbaserat beslutsfattande och insatser. Kommissionen kommer att uppmuntra arbete i nätverk för de aktörer som medverkar i konsekvensbedömningen och utvärderingen av kulturpolitiken på europeisk, nationell, regional eller lokal nivå.

4.4. Att integrera kultur i övriga relevanta politikområden

I artikel 151.4 i fördraget uppmanas gemenskapen att beakta kulturaspekter i sin verksamhet enligt de övriga bestämmelserna i fördraget, särskilt för att respektera och främja sin kulturella mångfald.

För att uppfylla denna uppgift bättre skall kommissionen förbättra samordningen mellan sina avdelningar och fördjupa analysen av kontaktytan mellan den kulturella mångfalden och annan gemenskapspolitik för att hitta jämvikten mellan olika legitima politiska mål, inbegripet främjandet av den kulturella mångfalden, vid beslutsfattande eller förslag som gäller reglering eller finanser. T.ex. har kommissionen i detta syfte nyligen tillsatt en grupp med företrädare för olika avdelningar.

Beträffande den yttre dimensionen läggs det särskilt vikt vid den mång- och tvärkulturella dialogen och dialogen mellan religioner, vilket främjar förståelse mellan EU och internationella partner och vänder sig till fler och fler i partnerländerna. I det sammanhanget spelar utbildning, särskilt utbildning i mänskliga rättigheter, en betydande roll. Det nya Erasmus Mundus-programmet kommer att bidra till detta. Kommissionen stöder dialog och kulturrelaterad verksamhet inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken (ENP), programmet ”Att investera i människor” och Anna Lindh-stiftelsen för dialog mellan kulturerna i Europa och Medelhavsområdet samt inom Förenta nationernas *Alliance of Civilisations*. Det har inrättats särskilda program för kultursamarbete (t.ex. *Culture Fund for India*) tillsammans med vissa partnerländer i ENP-regionen, i Asien och andra platser. Det rör sig om självständig verksamhet.

För att effektivt stödja specifik kulturverksamhet i AVS-länderna, att inrätta en kulturfond för EU-AVS som ett gemensamt europeiskt bidrag för att stödja spridningen och i några fall produktionen av kulturföremål från AVS-länderna. Denna fond kommer att främja framväxten av lokala marknader och industrier och på så sätt underlätta och främja lokalbefolkningens tillgång till kultur och till de olika uttryckssätten för kultur, och den kommer också att förbättra tillträdet för kulturföremål från AVS-länderna till europeiska marknader, via bättre tillgång till distributionsnätverk och plattformar i EU.

Den tionde europeiska utvecklingsfonden kommer att utgöra en grund för finansieringen av denna fond, som sedan kompletteras med bidrag från EU:s medlemsstater.

5. SLUTSATS

”Kultur är inte någon lyx utan en nödvändighet”. Gao Xingjian

Kommissionen anser att tiden är inne för en ny europeisk agenda för kultur där man beaktar verkligheten i dagens alltmer globaliserade värld.

Detta meddelande innehåller konkreta åtgärder både vad gäller en rad gemensamma mål och nya metoder för att intensifiera kultursamarbetet i EU.

Europaparlamentet, rådet, Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén uppmanas att reagera på detta meddelande.

Rådet uppmanas att vidta lämpliga åtgärder för att besluta om en rad gemensamma mål och om en lämplig rapporteringsprocess inom den föreslagna öppna samordningsmetoden, och Europeiska rådet uppmanas att godkänna dem i sina slutsatser.